Published and distributed under permit (No. 781), authorized by Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

РІК ЗАЛОЖЕННЯ 1893
„СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба висилати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

NOV 1919

ESTABLISHED 1893.
„SVOBODA"
("LIBERTY")
THE UKRAINIAN NEWSPAPER
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by UKRAINIAN NAT'L ASSOCIATION
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза — "SVOBODA" — Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXVII. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., СУБОТА, 15-го ПАДОЛИСТА 1919. Ч. 136. VOL. XXVII. JERSEY CITY, N. J. SATURDAY, NOVEMBER 15, 1919. No. 136.

ВІСТИ З УКРАЇНИ.

БОЄВА ЛІНІЯ ГЕН. ДЕНІКІНА ПЕРЕЛОМАНА.

Большевицькі війська здобули Дмитріїв і Александровку.

ЛОНДОН, 12. падолиста. — Звіт головної кватири ген. Денікіна, який одержано тут нині бездротним телеграфом, доносить, що большевицькі війська заняли Александровку та що війська ген. Денікіна опорожнили Дмитріїв.

Большевицька бездротна телеграма доносить, що саветські війська здобули Дмитріїв по сильнім пораженю армії добровольців.

Инша большевицька телеграма доносить, що саветські війська переломили боєву лінію Денікіна на віддаленю 47 миль та що війська Денікіна потерпіли дуже великі втрати. Одна большевицька козацька дивізія, як се додає телеграма, посунула ся в протягу трох днів о 105 миль наперед.

(Місто Александровка лежить у Вороніщині. — Дмитріїв положений на північний захід від Курска).

ВІСТИ З НАПАДЕНОЇ ГАЛИЦЬКОЇ УКРАЇНИ.

БРІДЩИНА.

Поклик о ратунок.

Львівський український дневник „Вперед" з 18. жовтня с. р. містить отсей поклик з Брідщини:

Сьогодня звернулись до нас люди з брідського повіту з розпучливою просьбою о поміч. Села понищені до краю; люди живуть в окопах або шатрах. Ні їсти ні в що вгорнути ся. Тиф, спричинений голодом і холодом шаліє без впину і пориває жертви без числа. Є хати, де вмерло вже кілька осіб. Сей розпучливий стан побільшують страшні відносини, яку панують в цілім повіті.

Як не прийде негайна поміч, населенє вигине і не переживе зими.

КОЛОМИЯ.

Положенне робітництва й урядників.

Положенне нашого робітництва й урядників в Коломиї крайно нуждение і невідрадне. Від часу відходу українських властий всі вони лишились без найменьшої помочі а під надходячу зиму, при сучасних апровізаційних недомаганнях, загрожує їм всім неминуча загибіль. Наслідком незложення вимаганої польської присяги, всі ті люди потратили місця дотеперішної служби і живуть тільки з того, що заощадили давними часами. Всі надіялись, що в таку пору саме громадянство прийде їм в поміч; що наші інституції, яких маємо подостатком в Коломиї, зрозуміють їх положенне і не відкажуть ся хоча хвилево підпомагати. Та сталось не так. Вину тут поносять деякі впливові та рішаючі одиниці (імен покищо не подаємо).

За впливами одиниці, яка є покровителем всїх наших фінансових інституцій, доси не дано ні сотика на запомоги для потребуючих. Що більше, її поведенне супроти тих, що зголошують ся за порадою і помочию, не надасть ся в нинішних часах до дискусії.

САМБІР.

Наші „карпаторусскі". — Справа Горожанського Комітету. — Школи.

Недавно була згадка про те, що тутешні „карпаторусскі" при помочі польського уряду скористали з ситуації і задумали відібрати Українцям „Добробут" і „Ризницю". Та се не відорвані факти — се два факти, які є звенами в цілім ланцюху подібних у системі нищення українства в Самборі.

Сї вшехполяки, які за австрійських часів в 1914—18 рр. в перфідний спосіб скидали з себе всяку хоч би найменьшу вину за ширенне і підпиранне русофільства в Галичині, сейчас по заняттю Самбора подали „карпаторусскім" руку до нищення українства. Покликали їх до міського „байрату" і до комітету американської кухні — узнаючи їх яко одиноких представників самбірських „Русінів", а „карпаторусскі" у своїй короткозорости чи глупоті радують ся з того хвилевого поперття.

У своїх заявах представили вони себе, за невтральних в українсько-польськім спорі, але перші поскаладали усї жадані Поляками присяги, згляднo приречення з усіми додатками, колючими не лише Українця але й „карпаторусскаго".

До тутешних шкіл приймали наших дітий лише з трудностю, зневолюючи їх вперед до вступних іспитів, хоч учеників Поляків приймали до відповідних кляс без іспитів.

До української школи вправ, яка тут була від літ при утраквістичнім семинари, зовсім не приймали наших дітий, вимавляючись тим, що діти зголосили ся до вписів запізно і школа не функує. Приватно Поляки професори поясняють се тим, що нема Українців професорів, що є неправдою, бо аж 4 семинаріяльних професорів сидить дома і польська комісія „трох" не покликує їх до служби. Внаслідок того в усїх тутешних школах є лише мінімальне число наших шкільних дітий які, хотячи вчитись, мусять переходити моральні муки — провоковані своїми товаришами.

Додати треба, що коли за часів української влади „карпаторусскі" переважно бойкотували наші школи, то тепер всі, як один муж, солідарно записали своїх дітий до польських шкіл.

В обох тутешних гімназіях нема ні професора Українця ні наших катехитів.

У всїх тих шкільних справах їздила два рази депутація до президента шкільної ради у Львові і до теперішного делегата, який богато обіцяв, але нічого ще не додержав.

З ПЕРЕМИШЛЯ.

Страйк податкових урядників. — Смерть тов. Івана Хробака.

Лиха апровізація, яку ціле населенне не від нині відчуває, довела до страйку тутешних податкових урядників. Страйк почав ся 10. с. м. В останній одначе хвилині вдало ся страйк зліквідувати.

Дня 8. жовтня с. р. помер голова організації сторожів і член місцевої робітничої ради, тов. Іван Хробак.

ВІСТИ З УКРАЇНИ.

(На підставі часописий, одержаних з рідного краю).

Роковини відкритя каменецького університету.

Дня 22. жовтня припадають роковини відкриття університету в Каменці Подільському. Сей день на території української влади був загально сьвяткований і пороблено до нього приготовання. Міністерство осьвіти згодилось, щоби в сей день не було науки по всїх шуколах Поділля.

Непевні вісти про поета Грицька Чупринку.

Редакція київської „Ради" повідомляє, що вона дістала дуже нервуючі вісти, що арештований через якесь непорозуміннє вкінці серпня поет Грицько Чупринка був розстріляний у київській „чрезвичайці". Поет М. Вороний у свій час робив заходи, щоби визволити Чупринку. Вся вина Чупринки полягала в тім, що він поет і до політики не мішав ся. Доси про Чупринку нічого не чути.

З УГОРСЬКОЇ УКРАЇНИ.

„Руський Клюб" у Пряшеві

відкрито дня 28. вересня с. р. для громадянського і товариського житя. Вписалось 36 членів.

Реквізиція худоби знесена.

Реквізиція худоби знесена. Худобу для війська на мясо мееть ся купувати на торгах. Реквізиція збіжа полишаеть ся далї.

Військова диктатура.

Бернська чеська газета „Лідове Новіни" доносить, що на цілій українській території бувшої Угорщини панує спокій. Військова диктатура, про якої заведенне донесли віденські часописи, істнує на Карпатській Україні від часу заняття краю чеськими військами. Ген. Еннок по своїм приїзді до Мукачева пригадав лише мешканям у своїй проклямації, що військова диктатура обовязує далї в Карпатській Україні.

УКРАЇНЦІ І ЧЕХИ.

Відносини між Українцями і Чехами стають щораз більше приязні.

Зближує їх передівсїм те, що оба народи демократичні, а оба теж мають спільним ворогом середновічну шляхотську Польщу.

Може вже тепер оба ті народи зрозуміли, що в їх приязни лежить їх спільна сила на будуче.

Недавно відбули ся збори Українського Клюбу в Празї, столиці чесько-словацької републики.

На ті збори прийшло богато Чехів, приятелів України.

Збори ухвалили вислати телеграми до отамана Петлюри і президента чесько-словацької републики, д-ра Масарика. В телеграмі збори заявили свій протест проти прилученя східної Галичини до Польщі.

Україна все мала симпатії у сьвіті, але не мала таких приятелів, що були би готові до чинної помочі для неї. Колиж тепер таких приятелів здобуде, то се буде великий успіх. Особливо придав би ся Україні такий приятель як Чехи, котрі є звісні не лише з демократизму, але також і з підприємчивости та завзятя у політичній боротьбі.

Від них Українці могли би богато навчитись, особливо як би приязні зносини зблизили оба народи.

В ПОЛЬЩІ.

ПОЛЯКИ ПЛЯНУЮТЬ СКЛИКАНЄ МИРОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ДО ВАРШАВИ.

Годять ся передати сїй конференції визначене польсько-російської границі.

ЛОНДОН, 12. падолиста. — Польське правительство має намір візвати воюючі сторони в Росії, щоби вони дня 25. падолиста заперестали боротьбу і вислали своїх делегатів на мирову конференцію у Варшаві, як се доносить варшавський кореспондент „Дейли Геральд". Заки однак польське правительство се зробить, воно хотїло би мати запевненє, що сей плян підопруть не лише Москалї, але й великі держави, а передівсїм Злучені Держави і Англія.

В запрошеню, висланім до інтересованих сторін, буде зазначене, що Польща відносить ся до всїх сторін безінтересовно та що вона є готова передати сїй мировій конференції до полагодженя справу визначеня російсько-польської границі.

ТЯЖКЕ ПОЛОЖЕНЄ ПОЛЬЩІ.

В півурядовій варшавській часописи „Ґазета Польска" поміщена є статя під наголовком „Уваги на часї" про положенє польської держави. Статю передаємо тут в цілости:

По одинайцяти місяцях нашого зновленого державного життя дійшли ми до сеї хвилини, де виразно зазначуєть ся загальне незадоволенне; що з правої і лївої сторони чути революційні погрози, заповідаючі насильні переворотн. Управа державних справ повірена, як думаєть ся, у „фахові" руки, що має подвигнути край — занурює його в упадок. Коли ми у всїх або майже усїх областях життя слабієно, змагають ся ворожі нам сили.

Було би нерозумно звалювати цїлу вину на плечі уряду; виновником є і сам народ, який рівно з урядом не доріс до завдань, накинених йому подіями сьвітової війни. Вже давно проголошено засаду, що кождий народ має такий уряд, на який заслугує.

Обходить нас головно зазначений на вступі факт, що ми не подвигаємось, але упадаємо; що катастрофальні події не є виключені; що з долу і з гори грозять революційні переворотн. Сей грозячий революційний переворот, легковажений через ріжних мудрагелів, на перший погляд повинен би чудувати. Дрібочку одначе застановлення викриває в сїм природний вислїд загального положення.

Коли істнує парляментаризм і репрезентаційна управа сперта аж на пятиприкметниковій виборчій ординації, то могло би здаватись, що ніяка революція не можлива, бо завданнєм і головною заслугою парляментаризму є бути кляпою безпеченства, яка запобігає революційним вибухам і переносить суспільні та політичні конфлікти з улиці на терен законодатної палати і звужає широкі та безладні революційні рухи до тіснїйшої парляментарної боротьби. Колиж дієть ся инакше й істнує та загрожує революційний фермент, то видко діяльність сойму у уряду з тих чи инших причин не є правильна. **Пятиприкметниковий виборчий закон, видко, не дописав; мусїв бути знасилуваний, а наслїдком сього народне представництво не є пропорціональним відбиттем політичних течій в народі.** Уряд, якого зарядження або недостача заряджень не згідна з постановами сойму, ще більше обезцїнює заради змагання сойму. Вкінци, склад законодатних зборів та управи щодо своєї якости певно неодно лишає до бажання.

Нам здаєть ся, що в тім лежить жерело повсталого лиха. А коли так, то льоґічно буде в сїм положенню — поспішно відновити кабінет і сойм, які дають докази безсилля, а може й чогось гіршого, і які можуть нас погребати.

Міністер Войцеховскі, який у своїх соймових промовах любить прибирати менторський тон, вмовляє соймови, що „управа сильної руки" може бути виходом з положення. Ся стара пісонька може переконати хиба наївних або сих, що хотять дати переконатись. **Уряди сильної руки, на які дивились ми перед війною, нічому не запобігали, а все заострювали до небувалих розмірів. Кождий уряд, що не може вилеґітимуватись, що є сїячем добродійств, є і буде завсїди урядом слабої руки, бо не буде посїдати моральної поваги,** „Power without right" (Власть без права), про яку Чезем сказав в одній зі своїх промов, се „res detestabilis et caduca" (річ мерзенна й лиха).

РІЛЬНИЧИЙ СТРАЙК В ПОЛЬЩІ.

Львівський український дневник „Вперед" з 18. жовтня с. р. доносить:

Від кількох тижнів вели ся у Варшаві переговори між професійним союзом рільних робітників і союзом великих земельних власників при співучасти міністерства внутрішних справ. Домагання робітників були: заосмотрене рільних робітників в землю через викуп; господарська організація на вивласнених ґрунтах при співучасти союза; здержане дикої парцеляції; увільнене всїх арештованих діячів союза; уневажнене обіжника в справі репресій проти рільних обганізацій і спинене переслїдуваня робітників адміністраційними органами. Першу частину робітничих домагань відкинуло правительство яко не згідну з аграрним законом, а щодо послїдних точок робітники годились іти на компроміс. Приняте одначе соймом внесеня Ґломбінського про поборюване рільного страйку, уважав союз рільничих робітників за визов і проголосив безреченцевий рільний страйк на день 16. жовтня. Для підпертя акції рільних робітників рішив центральний комітет польської соціялістичної партії проголосити загальний страйк робітників у Польщі, який мав би начатись у слїдуючий второк.

Телеґрафічні донесеня звіщають, що рільний страйк в деяких повітах Польщі вже розпочав ся; що польський уряд рішив ся всею силою страйк поборювати; що арештовано вже богато робітничих провідників. Селянські соймові партії, а передівсїм „тугутівці" заявили, що також будуть поборювати страйк. Говорять одначе, що не всї селянські партії згідні з тим і що між людовцями прийде до розлому.

В НІМЕЧЧИНІ.

НІМЕЧЧИНІ ГРОЗИТЬ НОВА ПОЛІТИЧНА КРІЗА.

Німецьке правительство заборонило видаване неприхильних часописий.

БЕРЛІН, 12. падолиста. — Все вказує на те, що в Німеччині зближаєть ся нова політична кріза.

Закрите органу лїберальних демократів „Фосіше Цайтунґ", найстаршої берлїнської часописи, викликало велике здивоване.

У всїх кругах остро критикують методи, яких уживає міністер оборони Носке для здавленя преси, котра виступає проти політики теперішного правительства.

Невдоволенє з кождим днем зростає і то як в кругах консервативних так і радикальних. В протягу останного місяця німецькі власти закрили орган реакціонерів „Дайтче Цайтунґ" і орган крайних радикалів „Фрайгайт".

В ПРИБАЛТІЙСЬКИХ КРАЯХ.

ПЕРЕГОВОРИ З БОЛЬШЕВИКАМИ РОЗПІЧНУТЬ СЯ З СУБОТУ.

Естонське правительство запевнює безпечний переїзд для большевицьких делегатів.

ГЕЛЬЗІНҐФОРС, 13. падолиста. — Мирові переговори між Естонцями і Латишами а російськими большевиками розпічнуть ся в суботу, як се доносять з урядових кругів. Литовці наразі не будуть брати участи в конференції.

Георгій Чічерін, большевицький міністер загр. справ, вислав до естонського правительства бездротну телеграму, в якій жадає забезпеченя свобідного переїзду для делегатів саветського правительства. Естонський міністер заграничних справ, Піп, повідомив саветське правительство, що забезпечує свобідний переїзд і побут російським делегатам.

Большевики годять ся на утворене невтральної полоси.

КОПЕНГАГЕН, 12. падолиста. — Саветське правительство приняло предложене прибалтійських країв в справі утвореня невтральної полоси між ними і саветською Росією під тимчасовою контролею якоїсь невтральної держави, найправдоподібнійше Швеції.

Се є одно з услівий, яке поставили три латиські делегати, коли вони потайно прибули в жовтни до Москви. До прочих услівий належить: безуслівне признане незалежности Литви, Латвії, і Естонії, опорожнене їх територій з большевицьких військ і віддалене їм міста Двинська.

Саветське правительство, щоби показати перед сьвітом, що вона забезпечує повну безінтересовність у внутрішні справи чужих держав, сї услівя приймило.

В РОСІЇ.

АЛІЯНТИ МАЮТЬ НАМІР СКЛИКАТИ НОВУ МІЖНАРОДНУ КОНФЕРЕНЦІЮ.

Англійський премієр признає критичне положенє проти-большевиків.

ЛОНДОН, 13. падолиста. — Премієр Ллойд Джордж заявив нині в палаті послів, що жадна особа в його імени або за його відомостю не зносила ся з большевиками в цїли, щоби дізнати ся, чи вони схочуть розпочати мирові переговори і на яких услівях.

Премієр заявив дальше, що є предложене в цїли як найскоршого скликаня міжнародної конференції, на якій представники аліянтів і союзних держав могли би порішити питаня, які мировій конференції не вдало ся полагодити, а між тими й справу Росії.

Премієр признав дальше, що правительство Колчака находить ся в критичнім положеню та що большевицькі війська скорим кроком зближають ся до Омска. Не лїпше маєть ся справа з армією ген. Юденича і ген. Денікіна. Ген. Денікінови грозить небезпека, бо він не є всилї при помочи розмірно малої армії боронити 1.300 миль довгого боєвого фронту. Крім того на задах його армії загрожують йому ріжні банди опришків. З тої причини ген. Денікін не є всилї завести в занятих землях лад і установити відповідну власть.

Полагоджене російського питаня є після гадки Ллойда Джорджа найважнїйшою справою під теперішну пору. Положене в Росії є причиною високих цін на сьвітовім ринку. Положене в Росії використовують німецькі реакціонери для скріпленя своїх впливів в Росії.

Премієр заявив вкінци, що в понеділок дасть нагоду до веденя дебати над справою Росії, вказав однак на небезпеку, яку може потягнути за собою отверта дискусія над так дразливим питанєм.

Армія ґен. Юденича в критичнім положеню.

ВАШІНҐТОН, 12. падолиста. — Помимо відбитя нападів большевиків на обох крилах боєвої лінії армія ґен. Юденича находить ся дальше в дуже критичнім положеню, як се доносять нинішні урядові звіти.

Головною причиною невдач армії ґен. Юденича є, що Фінляндія відмовила йому оружної помочи та що Англія перестала в останних часах доставляти йому военних матеріялів.

Армії ґен. Юденича грозить полон або інтерноване.

НАРВА (Естонія), 13. падолиста. — Тепер відбуваєть ся третий акт траґедії білої армії в північно-західній Росії. Армія ґен. Юденича, яка перед чотирма тижнями розпочала наступ на Петроґрад і дійшла майже аж до брам міста, бореть ся нині о послїдний шматок землї. Останки армії ґен. Юденича, які числять около 20.000 жовнірів, опорожнили у вівторок місто Ямбурґ, послїдну підставу своїх военних операцій.

Під теперішну пору відбувають ся послїдні бої у малім віддаленю від Нарви, а кілька миль від границї Естонії. Для армії ґен. Юденича нема виходу з критичного положеня, в якім опинила ся. Вона буде мусїла остаточно улягти в боротьбі з переважаючою силою большевиків і піддати ся, або просити естонське правительство о дозвіл перейти естонську границю і дати себе розоружити і інтернувати.

Омск опорожнений.

ОМСК, 6. падолиста. — Чужинецькі посли виїхали нині зовсїм з Омска. Між першими, які відїхали, були члени анґлійської і американської місії, японська місія покищо остала в Омску.

В міру того, як зближаєть ся армія большевицька до Омска, місто прибирає щораз більше характер военного табору. Загальне переконане є, що адм. Колчак не думає добровільно уступити з міста, але збирає свої війська, щоби звести рішаючий бій на захід від міста.

Цивільні департаменти всеросійського правительства перенесено в части до Іркутска, а в части до Владивостока.

Большевицькі війська, як се подає урядовий звіт, заняли вже Ішім, 80 миль на захід від Омска.

Армія большевиків всего 50 миль на захід від Омска.

ЛОНДОН, 13. падолиста. — Одержані вісти доносять, що большевицькі війська находять ся у віддаленю всего 50 миль від Омска. Большевицькі війська машируют на Омск в трох колюмнах: одна здовж зелїзничого шляху, друга на північ, а трета на полудне від зелїзничого шляху.

Чотири полки Колчака попали ся в полон.

ЛОНДОН, 13. падолиста. — В часї між 3. і 10. падолиста большевицькі війська, як се доносить большевицька бездротна телеґрама, половили чотири цїлі полки з армії адм. Колчака і два дивізійні штаби.

Телеграма додає, що офіцирів, які не хотїли піддати ся, розстріляли їх власні жовнірі.

Ленін пляную военні операції в Індії.

ЛОНДОН, 13. падолиста. — Большевицький премієр, Николай Ленін, вислав лист до туркестанських большевиків, в якім говорить ся, що привернене зелїзничого получення між Саветською Росією і Туркестаном „отворить дорогу до боротьби проти загального імперіялїзму, на чолї котрого стоїть Англія".

Сю телеграму поясняють в політичних кругах в сей спосіб, що російське саветське правительство має намір розпочати в Індії военні операції проти Англії.

Російські монархісти ведуть загряничну агітацію.

ГЕЛЬЗІНҐФОРС, 10. падолиста. — Російські військові і дипльоматичні представники в ріжних краях одержали приказ привернути до житя тайні агентури, як се доносить „Самомат".

Часопись додає, що на чолї тайної пропаганди станутъ ген. Щербачев і ген. Геран і їх головною задачею буде привернути монархістичний устрій в Росії.

Француські робітники від мовили ся ладувати военні матеріяли для Колчака.

ПАРИЖ, 13. падолиста. — На підставі рішеня юнії портових робітників, щоби не помагати противреволюції в Росії, робітники на пристанї Бульонь, Брест і Ля Пелїс відмовили ся ладувати амуніцію, призначену для Колчака.

Власти покликали на їх місце до праці литовських жовнірів. Між тими находить ся також чимало американських і англійських добровольців, які зголосили ся до військової служби в прибалтійських краях.

В РУМУНІЇ.

Румунія забирає війська з Угорщини.

БУДАПЕШТ, 12. падолиста. — Румунське правительство повідомило міжаліянтську комісію, що румунські війська зачнуть в середу опорожнювати Угорщину.

Таксамо й чесько-словацьке правительство повідомило комісію міжаліянтську, що чесько-словацькі війська опорожнять копальні в Сальго-Траян.

Вибори до парляменту в Румунії.

БУКАРЕШТ, 13. падолиста.— В цілій Румунії відбувають ся тепер вибори до нового парляменту великої Румунії.

Виборча кампанія оґорнула всі кляси румунського народа. Однак всюди панує доси спокій.

Румунський парлямент буде складати ся з 240 послів. Загалом поставили партії 876 кандидатів на послів. Партія бувшого премієра Братіяна поставила в кождім виборчім окрузї свого кандидата.

В АВСТРІЇ.

У Відни вмирають люди з голоду.

Відень, 12. падолиста. — У віденських захоронках для малих дітий вмирає денно кількадесять немовлят з причини зимна і браку молока.

Тисячі мущин, женщин і дітий падуть щодня на улицях міста з причини голоду.

Серед робітників невдоволенє з кождим днем зростає. Правительству Реннера грозить упадок. Такі спостереженя зробила американська місія, вислана туди спеціяльно в цїли провіреня відносин.

"SVOBODA" (LIBERTY)
The Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ESTABLISHED 1893

VLADIMIR B. LOTOTSKY, Editor-in-Chief.
ANDREW SAWKA, Business manager.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION: United States:		ПЕРЕДПЛАТА: в Злучених Державах:	
1 year	$3.00	на рік	$3.00
6 months	$1.75	на пів року	$1.75
3 months	$1.00	на 3 місяці	$1.00
to Jersey City and to foreign countries:		В місті Jersey City і за границю:	
1 year	$3.50	на рік	$3.50
6 months	$2.00	на пів року	$2.00
3 months	$1.25	на 3 місяці	$1.25
Single copy 3 cents.		Поодиноке число 3 центи.	

За кожду зміну адреси платить ся 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Телефон Адміністрації і Редакції — 498 Montgomery.

Телефон Гол. канцелярії Укр. Народного Союза — 1838 Montgomery.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".
При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

За всі оголошення поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає.

ЗБИРАЙТЕ ЖЕРТВИ НА ФОНД ОБОРОНИ ГАЛИЧИНИ ВІД ПОЛЬСЬКОГО ЗЛОЧИННОГО НАЇЗДУ!

НУЖДА У ЛЬВОВІ.

Положенє львівського населення стає з кождим днем страшнійше. Після звіту президента Наймана на засіданю маґістрату в суботу, дня 11. жовтня с. р., Львів з надходячою зимою стає перед катастрофою. Дідичі не додержали зобовязань, бо не доставили назначеного законом контингенту збіжа. Варшавський уряд ніяк не дбає про поліпшенє апровізації у Львові. Провінціональні старости не позволяють вивозити найменьших засобів до Львова. Чи введенє збіжевого монополю принесе яку користь, годі нині сказати. На разі магазини маґістрату пусті. Нема муки, ні цукру; нема угля і товщів. Маґістрат стараєть ся дістати хоч бульбу для бідної людности на зиму, але і се зависить від варшавського уряду, бо треба вивозити бульбу заграницю та міняти за инші товари. Львів потребує денно 5 ваґонів бульби, а тільки не дістає.

Тепер введено вільну торговлю бульбою; місто не може робити закупів, а може лише реґулювати ціни. Денатурованого спірту нема зовсім.

Віцепрезидент Хлямтач жалував ся на лиху комунікацію, яка утруднює довіз споживних середників.

Радний Влодзімірскі підніс, щоби маґістрат не закривав катастрофального положення та не робив рожевих обітниць, бо тим ніяк не успокоїть населення.

НУЖДА У СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ.

Кореспондент краківської польської ґазети „Час" в статі „На диких полях Галичини", ось-що розказує про брідський повіт:

„Ні уряд у Варшаві ні навіть люди із західних околиць Галичини не здають собі справи з пануючих тут відносин. Війна перейшла туди не раз і не два і лишила по собі знищенє, руїну, нужду, голод, хороби. Самі двигнутись не можемо, а державу о се голова не болить. Не лише двірські обшари не засівають навіть дрібних частин своєї землї, але в богато місцевостях і хлопська власність лишить ся в більшости необсіяною, навіть необробленою. Природно, що на весну вже не зореть ся ні засіє. Населенє, як мешкало в землянках, так і далї мешкає. Тиф не зменьшуєть ся; противно, розширюєть ся. Діти з нужди і голоду далї марнують ся і вимирають. Внаслідок „індоленції (?) українського хлопа" запанувала нужда і бруд. Вслїд за тим прийшов тиф. **Якраз тепер в автономічнім брідськім повіті лежить найменьше 1.500 осіб хорих на тиф. Умирають масово, переважно хлопи.** При тім діють ся страшні річи: умерлого рано — хоронить ся вечером. Бували случаї, що при засипуванию помершого землею — бо для недостачі дощок хоронить ся людий без домовин — небіщик почав рухатись. Кілько живих ще придусила земля на завсїди, Бог один знає".

Кореспондент ґазети „Час" приписує вину тим сумним відносинами... українському лїнивому (!) і злодійському (?!!) „хлопови", що не хоче сам відбудуватись, а жде, аж хтось другий відбудує йому його мешканнє.

ДЕКЛЯРАЦІЯ КУБАНЩИНИ.

Правительство Кубанї вислало на мирову конференцію в Парижи вісім своїх заступників під проводом голови кубанського парляменту А. І. Бича. Делеґація зложила мировій конференції меморіял, в якім між иншим говорить ся:

Приступаючи до управильнення російського питання, союзники стрінуть серіозні трудности, у відсутности єдиного представництва Росії, яка не має в сучасний момент законного уряду, що міг би призначити уповноважених та приймати і виконувати від імени всеї Росії докладно визначені зобовязання.

Сій бідї годї зарадити признанєм тої чи иншої особи або гуртка осіб, яко представників всеросійського уряду. І Кубанці остерігають союзників проти такого акту, впевняючи, що влада такого уряду, хоч би і признаного тут (в Парижи), в дійсности не буде признана тими народностями і краями, котрі яко частини бувшої російської імперії, утворили власні парляменти та уряди. Щодо нас — населення Кубанї, то ми гадаємо, що процес утворення на незмірнім просторі бувшої російської імперії нової держави, заснованої на законности і порядку, які виникають зі старого демократичного духа, буде надзвичайно болючим і довгим. Сей процес буде особливо тяжким і довготривалим в центральній Росії (Великоросії), де соціяльні суперечности виявились з виключною силою і заостренієм, і де зараз помічаєть ся поява, яко протест проти большевицького максималїзму і звичайних його наслїдників, антидемократичних тенденцій, — намагань повернути до старого режіму і навіть до царизму, до централїзму та імперіялїзму.

Необхідно признати далї, що Росія ніколи не була і не могла бути державою, обєднаною національною ідеєю: **се в ніякому разї не була національна держава, а держава національностий.** Через те, рівно як і по економічним міркованиям, будуче Росії можна уявляти собі лише яко федерацію держав (Злучених Держав). Колиж стати на федеративну точку погляду, то єдиним льоґічним рішеннем було би признати, що для утворення федерації в Росії необхідно, щоби будучі її члени — держави, мали змогу попереднього самоозначення і скристалїзовання, як у відношенню їх обопільних кордонів так і у відношенню орґанїзації уряду. Треба дати здоровим елементам бувшої Росії змогу зараз приступити до скріплення у своїм власнім середовищи принципів демократизму і волї, і тому необхідно признати сї краї за незалежні орґанїзми, яко держави.

Се вирішенє дозволилоб кождому з тих здорових національних орґанїзмів орґанїзувати своє громадське й економічне життє, не чекаючи відновлення порядку на всїй території бувшої Росії.

Нарештї Кубанська делеґація просить Мирову Конференцію:

1) **Признати Кубанщину незалежною державою.**

2) Допустити на сїй підставі представників Кубанщини до праці Мирової Конференції, яка торкаєть ся долї або всеї Росії, або окремих її частин.

3) Допустити Кубанщину яко незалежну державу до складу членів Лїґи Народів.

ГАЛИЦЬКІ ЯНИЧАРИ.

З України доносять до львівської ґазети „Вперед":

Наші галицькі москвофіли зорґанїзували в Росії армію із самих Галичан, під назвою: „Ґаліцко-русская добровольческая дружіна". Отаманом сеї дружини є б. царський ґенерал Скутарін, який підлягає ґен. Денїкінови. Вони бють ся на українськім фронті на Волині коло Хотимира. Їх цїлию є розбити українську армію і йти на Галичину „освобождать русскихъ".

ПРАЦЯ АМЕРИКАНСЬКОГО ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА В ЕВРОПІ.

Недавно до Злучених Держав повернув з Европи директор заграничної служби Американського Червоного Хреста, др. Ф. П. Копел, котрий давнїйше був асистентом секретаря війни. Він говорить, що як би Американський Червоний Хрест занехав поміч цивільному населеню, то він би не сповняв задачі, вложеної на него американським народом.

„Червоний Хрест не намагаєть ся розвивати однакову діяльність в цїлій Европі; він приміняєть ся до найпекучійших потреб і після своїх сил помагає. Приміром в Білгороді ми побудували бараки для студентів народного університету, котрі не могли найти для себе приміщеня в переповненім місті, даючи їм спромогу користати з науки. В Пірині, в албанськім місті, женщини, що працюють з Червоним Хрестом, заложили Жіночий Клюб, котрий став фактором горожанської чистоти.

„В рівних краях, де є добрі дороги, нашою цїлию є закладати в центральних містах шпиталї й аптики, даючи поміч вже істнуючим там подібним інституціям, до котрих приходять люди з найдальших околиць.

„В Франції і Бельґії, де тепер якраз провадить ся реконструкційна робота, ми помагаємо в упорядкованю муніципалів, церков і помагаємо льокальним та загальним орґанїзаціям, о скільки лише можемо. Де ще нема ніяких орґанїзацій, ми помагаємо населеню самі. В Італії наша робота тепер ведеть ся поміж селянами, що потерпіли від землетрясеня недалеко Фльоренції.

„В східній Европі на територіях балтійських країв, і Кубанської области, що недавно позбула ся большевицької контролї там панують инакші відносини ніж приміром в Чехо-Словакії, де вже істнують народні добродійні орґанїзації і ми працюємо разом з ними. В Сербії і Польщі Американський Червоний Хрест є одним з многих запомогових [illegible] і проблем порядку вимагає як найпильнійших студій. В Чорногорі й Албанії Червоний Хрест є одинокою добродійною орґанїзацією, що працює поміж тамошним населенєм. В деяких частях Румунії і Сербії, що були знищені неприятельськими арміями, потреба помочи є дуже пекуча і явна. Крім того Червоний Хрест має широке поле до праці на територіях грецьких островів, що також були сценою спорів.

„Крім відосібнених громад я не думаю, що на будуче буде потреба Червоному Хрестови роздавати поживу хліба; ще буде треба опікувати ся дітьми. Супроти надходячих добрих жнив там не треба буде загальної дистрибуції хліба. В згаданих краях бракує одіня, особливо женських і діточих черевиків та діточих пеленок. Бракує також матерії, з котрої тамошні женщини шиють в наших робітнях убранє для себе і спіднє убранє для мущин.

„Найбільше відчуваєть ся брак медицини і медичних артикулів та доглядачок. В цїлій Чорногорі є заледви вісїм чорногорських лїкарів. В полудневo-східній Европі американські докторки, що працюють з Червоним Хрестом, мають надзвичайну нагоду до праці поміж женщинами тамошних країв, бо більша часть населеня є магометанського віроісповіданя і женщини відказують ся від лїкарської помочи мущини, хотяй би він був навіть тоїсамої раси.

„В заключеню я хочу сказати без упередження до вартости запомогової акції, що ми своєю працею даємо нагоду потерпівшим людям пізнати духа Американського Червоного Хреста й американське відношенє до житєвих проблєм".

СТО ТУЧ ПЕРЕШУМІЛО ПОНАД ЗБРУЧ.

Кругом спокій. Кругом все спить,
Втім — хтось тут є, в куті сидить,
Всьміхаєть ся: „цить-цить! цить-цить!"

До уст він палець приложив:
„Я скрізь бував, я скрізь ходив,
Я пекло, пекло пережив".

„Що бачив ти?" — „Ха-ха! Ха-ха!
Я не бою ся вже страха,
Монґола бачив і Ляха".

„І що-ж вони?"... „Монґол, як все,
Що не спалив, домів несе.
Усе його, усе, усе".

„А Лях?"—„Що Лях? Червоний шлях,
І шибениці по полях,
І сором, ганьба по містах.

О! Розгулялись паничі!
Брязчать мечі; мруть у ночі
В таборах наших тисячі.

Здригнув ся в гробі Владислав.
Чарнецький встав, Ярема встав;
Палї стругав і так гукав:

—Що, встид? Що, жаль? На паль!
[На паль!
Огнем пали, а mieczem wal!
Вони зелїзо, ми коваль!—

Сто громів вдарило, сто туч
Перешуміло понад Збруч,
І праворуч і ліворуч.

Леґіоніст і большевик,
Той душу рве, а той язик,
Кругом луна; зойк, рев і рик...

Немає сил, немає слів,
Щоб я усе вам розповів,
Я вже і так збожеволів"..

„А люди-ж де?"... „Були. Нема.
Я їх шукав. Дарма, дарма!
Самі звірі. Людий Біг ма".

Кругом спокій. Кругом все спить.
А він у кутику сидить,
І пальцем знак дає: „Цить! Цить!"

Крегулецький.

ПРИМІТКА: **Владислав IV,** король польський, той що про нього говорять, немов то він був у змові з Хмельницьким.

Чарнецький Стефан, польський вожд, вславив ся звірствами на Українї. Викинув з гробу порох Хмельницького і казав розвіяти його по степу, щоб і слїду не остало ся з великого вожда України.

Ярема, — князь Корибут Вишневецький, із старинного роду, був найлютійшим ворогом великого українського визвольного руху. Мучитель Ярема казав козаків, що попали ся в його руки, найгіршими карами, між якими перше місце тримав паль. Застромлювали живого чоловіка на острий паль, на якому він у страшних муках поволи конав.

Мирон Кордуба.

СОН.

(Сон про польського робітника, котрий би хотів правду сказати вшехпольській ватазї).

Було віче в справі, що саме захоплювала і ворушила уми населення. Простора саля була виповнена по береги. Серпнева духота і подражнений настрій витворили атмосферу, пересичену електрикою. Всї з напруженєм дожидали чогось незвичайного; що хвилина, здавало ся, вибухне буря, що розсадить салю; розірве будинок на кусні.

По довгих виводах референта промовляв цїлий ряд бесїдників. Один палкійше від другого зясовував грозячу небезпеку, перфідні змагання противників, ганебну наругу і упокоренне, що мов меч Дамокля нависли над любою вітчиною. Серед публики оклики обурення вибухали все частійше, все голоснійше. Дзвінок провідника віча звенїв все більше нервово.

Нагло на підвисшенне вийшла людина в робітничій одежі. Молоде, трохи приблїдле лице, поважний, майже строгий вираз. Великими, глибоко осадженими, задумчивими очима окинув схвильовану публику; руки схрестив на грудях, дожидаючи аж гамір стихне.

„Панове!" — почав спершу тихим, але твердим і певним голосом, що відтак набирав все більше звінкости та сили. — „Позвольте, що і я докину декілька слів до справи, яка нас всїх хапає за живе; позвольте, що перекажу вам свої думки, хоч вони і не зовсїм згідні будуть з поглядами, що їх виявили шановні передбесїдники. Прошу вислухати мене з увагою і спокійно, а коли я неправий, виказати менї се. Думаю, що у важних, рішаючих хвилинах і справах треба руководитись не почуванням, хоч як палке воно не було би, а холодним, твердим розумом.

„Не буду зупинятись над невтралізацією Висли. Ся справа ясна і вважаю зайвим розводитись над нею. Коли наші опікуни нам кажуть, що тасама доля стріне Дунай, Лабу і инші великі ріки, то се арґумент опришків, котрі потїшали обрабованого обітницею, що і других обрабують.

„**Хочу обговорити питаннє про східну Галичину...** Панове! Чиж ми мали би зі сьвітової війни, яка пять лїт завдавала нам стільки тяжких ударів; яка нанесла на нашу землю більше пожеж і руїни ніж всї давні турецькі і татарські набіги; яка коштувала нас стільки людських жертв і крови — чиж, питаю ся, мали би ми з тої сьвітової катастрофи таки нічого, зовсїм нічого не навчитись? Чи аж я, простий робітник, маю вам, панове, пригадувати, які то держави найлїпше видержали ту огневу пробу своєї цупкости, своєї житєвої сили та мимо великих хвилевих невдач, мимо нераз — як здавало ся — безвихідного положення всетаки перетривали заверуху? Не тільки сильна Анґлія, Франція, Італія, але й невеличка Сербія, хотяй довгий час здавало ся, вона безнадійно пропаща. А й Німеччина та Болґарія, хоч побіджені і виснажені, всетаки остались при житю і швидше чи пізнїйше вернуть ся до давної сили; вигоять свої рани. А з другого боку, що бачимо? Не тільки дряхла Туреччина, не тільки захитана Австрія, але й могутня Росія, та Росія, перед якою ще недавно всї монархи сьвіта лежали на череві, завалилась як перегнила, сточена червами будівля, розлетїла ся на дрібні кусні гей корабель, що наскочив на підводну міну. А чому се так, всї знаємо. Кождий, у кого здорові очи і тверезий ум, бачить і розуміє, що в теперішні часи тільки будівля, построєна з одностайного, суцїльного, добре споєного матеріялу; тільки держава зложена з горожан, звязаних спільностю крови, мови, історичних традицій і стремлїнь; держава національно суцїльна може мати силу та спромогу остоятись перед бурями та ударами. **Зі штучного злїпку ріжнородного матеріялу, зі збиранини ріжних недостроєних до себе гуртів нічого тривкого не вийде.**

„Чиж не замічуєте, панове, що тепер покищо тяжко приходить ся нам самим між собою добитись порозуміння, гармонії? Мачуха-доля тримала нас майже 150 лїт розділених між три держави. Майже 150 лїт Малопольща жила иншим життєм ніж Королївство; Королївство иншим від Познанщини. Одні привикли до такого ладу; инші до иншого, і одним другим тяжко переконати. Тимто по краківських часописях стільки наріканя на Варшаву; у варшавських стільки неґодовання на Познанців. Чимало ще часу мине; немало зусиль ще треба буде зужити, заки нам вдасть ся сї три не однаково — так сказатиб — виховані частини нашої дорогої вітчини перетопити в одну однородну цїлість, звести до спільного знаменника. Чи назвете ви справжніми патріотами сих, що бажали би у наш, ще не зрослий як слїд державний орґанізм, напакувати цїлі маси етнічно чужого, тяжко стравного елементу, зовсїм не дбаючи, що з того вийде; не зважаючи, що се може викликати острий нежить жолудка і раз на все зїпсувати нормальний розвій орґанізму.

„Панове! Припустїм на хвилину, що нам вдало ся придбати те все, чого домагають ся деякі наші політики; за чим розшибають ся майже всї наші дневники; припустїм, що нам дарували не тільки східну Галичину по Збруч, але й західну Волинь, Литву і частину Білоруси по Минск; припустїм, що таким чином наша держава заняла би на майбутнїй картині Европи в двоє більший простір ніж їй припадало би на основі етноґрафічної території. І що-ж тоді? Який хосен із сього? Чи се зробить державу міцною, могутною? Зовсїм ні, панове; се тільки ослабить її; вже зразу звяже їй руки і ноги. Всїм чужим народам треба буде дати якусь самоуправу, не тільки тому, що сього вимагає справедливість і державна конечність, але ще й тому, бо до сього обовязала нас; се накинула нам мирова конференція в Парижи, — упокореннє, якого дуже легко було спекатись. А кожда національна самоуправа, хоч би в як невеличких розмірах вона й не була, се зародок держави в державі, се вікна, що ослаблюють силу мурів нашої народньої твердинї. **І чого-ж нам сподіватись в будучині? Нічого иншого як того, що ми досї бачили в Австрії, що як бувші австрійські горожани ми самі переживали і ще всї добре тямимо.** Наше центральне правительство швидко зміркує, що самоуправа чужих племен йому невигідна; що вяже йому свободу рухів і при кождій нагоді старати-меть ся все більше її обмежувати. З другого боку, підчинені нам народи стануть вихісновувати кожде трудне положенне правительства і держави, щоби збільшити обем своєї самоуправи; добитись більших прав і вольностий. І по всїх представницьких тїлах, починаючи від міських рад аж до центрального сойму закипить національна боротьба і буде спиняти діяльність тих тїл, як спиняла діяльність галицького сойму або віденського парляменту. На кожде нове центральне правительство, що прийде на зміну давного, поваленого, спадати-ме мов первородний гріх опозиція заступників чужородців, що очевидно найде союзників у всїх із якоїнебудь причини невдоволених наших гуртах, щоби спільними силами кидати правительству колоди під ноги. З представницьких тїл боротьба перенесеть ся в уряди, у пресу, в цїле публичне і приватне життє і буде розсаджувати кожду клїтину державного орґанїзму; спиняти правильний хід державної машини. А в додатку, до сього подавати-ме чужим державам, ґарантам париського мира, притоку до безвпинного вмішування в наші внутрішні справи.

„І всї ті гаразди не проминуть даром! О ні; нам дорого прийдеть ся за них заплатити. Чи ви, панове, не здаєте собі справи з того, що, коли би не ріжні імперіялїстичні забаганки, **ми** вже давно мали би мир; що тільки за володїннє східною Галичиною, Волинью, Литвою ще й досї горять села; руйнують ся міста; ще досї ллєть ся дорогоцїнна кров наших братів і синів, підиимають ся стони ранених; не вмовкають наріканія осиротїлих вдів і дітий. Наші війска ганяють ся над Збручем, попід Минском і за Вильною; ми з горячковою нетерпеливостю слїдимо за звідомленнями ґенерального штабу; з одушевленнєм читаємо про славні побіди під Язлівцем або коло Барановичи і забуваємо зовсїм, що рівночасно цїлі лани нашої землї лежать без управи; що наш промисл підкошений; наша торговля загирена; цїлий зелїзничий рух спутаний; що по містах тисячі наших земляків мруть з голоду, а другі тисячі нидїють ізза недоїдання; **що замісць зразу покласти тривкі підвалини під міцну будову державної палати ми лише збиваємо з дощок провізоричну бараку.** А скільки готового гроша коштує нас та завойовницька полїтика! Нас, що не розпоряджаємо Біґзна якими засобами; **нас, що почали перший рік державного життя малощо не триміліярдовим недобором і перебранкєм більше як 25-міліярдового зобовязання сплат супроти ріжних вірителїв. Не тільки ми і наші дїти, але і внуки та правнуки до десятого колїна працювати-муть в потї чола на чужих капіталїстів та проклинати-муть нас за наш нерозум, каше засліпленнє.**

„А чи завдали ви собі, панове, труду, подумати, як відтак уложать ся наші міжнародні відносини; **в яких взаєминах прийдеть ся нам жити з нашими сусїдами?** Від заходу відвічні вороги Німцї, які ніколи нам не забудуть відібраної Познанщини, західних Прус і инших областий, котрі нам ще припадуть при плєбісциті — як Французи не забули втрати німецької Альзації. На південнім заходї Чехи, з якими вже тепер не можемо дійти до ладу і які все стреміти-муть на схід, як се робили за Пшемислідів і Люксембурґів. На сході Росія і — коли буде признана самостійна Україна — **Україна ніколи не зречеть ся думки відзискання рідної їй східної Галичини і инших земель, які би ми їй забрали.** Росія не зречеть ся Білоруси і Литви. Коли не буде України, всї її претенсії перебере відновлена велика Росія. І якаж доля дожидає в будучині нашу дорогу вітчину? Зі всїх сторін ворожі, дожидаючі відплати держави і ніодного певного союзника в сусїдстві. А яку вартість в разї грізної тої небезпеки або в війнї мати-муть для нас території з чужим по народностям населеннєм; яку боєву силу мати-ме війско рекрутоване з чужого невдоволеного населення се всї гаразд знаємо. Чи манять нас панове, вигляди починяти в недалекій будучині війну на австрійський лад від масових арештовань і вішань своїх власних горожан? Дуже розумно сказав Падеревскі, промовляючи за ратифікацією мира у варшавськім соймі (30. липня), **що чим менше буде чужоплемінних в межах держави тим лїпше.** Се, що Падеревскі сказав у відношенню до Німців, я повторяю у відношенню до всїх инших народів.

„А наконець кілька особистих почувань. Панове! Я зазначив, що правда, що при вирішуванню загальних справ почування не повинні грати ролї, але тут вони вказують нам тойсам напрям, що й розум, тільки треба з них вивести послїдовні висновки. Я не належу до тих, що ненавидять Українців; до сього не маю причини, але признаю ся отверто, що не люблю їх. Їх сьвітогляд, їх вдача, їх спосіб думання для нас доволї чужі, часто незрозумілі, а до загадочного і незрозумілого людина все відносить ся із жахом, з певною дозою недовіря. Тому не люблю Українців і тому хотїв би як найменьше число їх бачити в нашій державі. Волю жити в окремім домі, хоч би й не надто просторім, де можу свобідно розгаздуватись ніж в камениці з комірниками. Хочу, щоби ми вже раз самі рішали про свої справи і нема для мене нічого більше противного від думки, що якийсь там український посол зпід Копичинець або литовський зпід Прен будуть рішати, чи треба нам зелїзниці з Велюня до Пйотркова, або чи дати гроші з державних фондів на заснованнє ґірничої академії в Олькуші, чи ні. Хочу, щоби ми вже раз мали свій рідний парлямент, де засїдали би самі між своїми; де гомоніла би тільки своя рідна мова і ніяк не бажаю віденського, вавилонського „столпотворенія" із заприсяженими переводчиками і многоязичними стеноґрафами переносити до Варшави. Хочу, щоби наша держава була справді наша, рідна, суцїльна, суто національна, без ніяких чужинецьких домішок. **Хочу Польщі без східної Галичини, Волинї, Литви і Білоруси".**

Бесїдник умовк. На салї зірвала ся буря оплесків. Декілька панків зірвало ся з криками протесту, вимахуючи кулаками в сторону оплескуючих. Счинив ся пекольний крик. Серед загальної суматохи перевернув ся стіл, за яким сидів провідник віча, впав з лоскотом між публику — і я проснув ся.

(„Вперед").

УКРАЇНЦІ В АМЕРИЦІ.

Під сим заголовком появила ся в тижневнику „Литерері Дайджест" (Literary Digest), на сей тиждень (з датою 15. с. м.) статя п. з. „Українцї в Америцї" (сторона 40). Статя написана прихильно Українцям і доволї цікаво. Радимо кождому, хто знає анґлїйську мову, купити се число на стендах (ціна 10 цнт.) і прочитати самим та дати другим до прочитаня.

ЩО ПИШУТЬ В ЛИСТАХ.

I.

8. вересня 1919.

Дорогий Брате!

Дуже ми утїшили ся, як учулисьмо, що прийшов лист з Америки і що Ви Богу дякувати здорові та добре Вам живесь, бо такого гаразду, як ми маємо, не зичилибисьмо нікому!

Хотїв бим дещо написати, але не знаю від чого зачинати і як Тобі то представити. Досить сказати, що в нас польські війска забрали під теперішний час маєток вартости 40.000 корон, а решта взяли сьвічки в руки і попід будинки з ними та за годину з обійстя і хати тільки попіл лишив ся.

Ой, Брате, дуже страшно то виглядало! Татуньо лежали тяжко хорі. Якби не добрі люди, то були би спалили ся живцем, а нас, мене і Андруся, не було, бо булисьмо повтїкали за українським війском. За Андрусем шукали. Хотїли його зараз повісити, та Бог дав йому на розум, що не лишив ся в дома. Страшний Суд не буде страшнїйший, як день 26. мая, коли то війшли вже Тобі відомі війска. Коли війшли — дала ся чути команда: **„Рабовацъ!"**, а то два рази не треба було казати! Всї коні забрали і корови; свині, яку хто мав, то в хлїві застрілили! Було їм байдуже, чи коло неї були маленькі пацята, чи була се пороснa льоха.

Чоботи з усїх постягали, навіть сорочки усї забрали, які хто мав, навіть бабські! В кого гроші знайшли, то забрали. В нас останний сірак взяли, що того цїлком жовнїрови не треба! Вже можеш знати, коли спідниці і корсети забрали, то що могли вони лишити?... Та на тім не конець! Замало було їм нашого маєтку, прийшов брат і тоді взяли його. Забити вже не було як, бо була жандармерія. Арештували і відставили його до Львова під польський суд, а що він нічого не завинив, то тримають його. Морить ся в криміналї гірш, як який злодій або розбійник. Як посидить ще там пару недїль, то вже нема що надїятись на нього, бо дуже страшно виглядає. А за що? За волю України, за се, що любить свою рідну землю!

На тім кінчу і здоровлю Тебе щиро враз з цїлою родиною.

Більш тут не пишу, бо не знаю, чи і то дійде. І своєї адреси не подаю, бо можеш знати сам, хто то писав, а мене за сей лист могли би взяти... В другім знова дещо напишу. — Н. Н.

II.

Найдорозший Брате!

Пишу Тобі вже другий лист і доношу, що ми здорові, лиш не всї, бо брата Миколи вже нема. Не вернув з італїйського фронту. Там свою голову положив за Австрію. Остались лиш Андрусь, Сень і я, але ані один з нас не прийшов цїлий. Андрусь мав кусень ґранату в легких, Сень дістав кулю дум-дум в ногу і поломила йому кість, а я також дістав ґранатом в праву ногу. Брат Микола, як я згадав, забитий в полудневім Тиролю, коло Ляверето. І так то було за Австрії.

Але як прийшов день 1-го падолиста 1918, коли то було зійшло сонце на галицьку Україну, коли ми австропольські уряди поскидали та завели українські, тоді Полякам стало жаль що вони мусять працювати самі на себе, бо хлопи не хочуть вже на них робити. Хрунїв-війтів ми поскидали а повибирали громадських комісарів і таким комісаром в нашім селї зістав вибраний брат Андрусь. І знов хруням стало жаль, що з них в селї ніхто нічим не вибраний, але бідного хлопа син. Ненавиділи його і Поляки, бо він просьвічував нарід, скликав збори, робив представлення. Але ніхто не міг йому нічого зробити, бо нарід дуже любив його і поважав. Повітовий комісар і повітова військова команда не згодили ся на його просьбу, аби скинути з себе той тягар. Казали: „Хибаж ви не Українець, що в так важній хвилї усуваєтесь від праці?"

Але почалась українсько-польська війна. Спершу проти нас почали виступати лише батяри, відтак пани зі своїми прихвостнями, але ми їм утирали носа. Але прийшов май. Америка, Анґлія, Франція й Італія згодились впустити до Галичини армію Галера. Ся армія проти наших хлопців не була би вдіяла нічого, але в неї було досить воєнного матеріялу, а того не мали ми, бо в нас фабрик не було, а на Наддніпрянську Україну стали надходити большевики і наша армія мусїла подати ся перед великою силою, що сунула з усїх сторін, бо і Румун бив нас ззаду.

І прийшов день 26. мая, варварський день, коли то ніхто зі своїм житєм не був безпечний. Можна знати, що було в нас. У нас бували Москалї, Мадяри, Прусаки, Босняки, а навіть Турки в 1916 роцї, але ніхто не збиткував ся так, як Поляки. „Гайдамако, ти хцеш України"... Представили Андруся, що він є український провідник і хотїли його повісити, але він борше утїк. Нас зате з усього зрабували, а решту спалили.

Кінчу сей лист, а пізнїйше знов дещо напишу. Н. Н.

ДЕЩО З ДІЯЛЬНОСТИ ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА.

Атлянтійська Дивізія Американського Червоного Хреста оголосила статистику праці, яку він сповняв підчас війни і по підписаню перемиря. Від 1. цьвітня 1917 р. до 1919 р. Американський Червоний Хрест вислав з 10-тьох ріжних портів до 21 країв близько 2.000.000 пакунків які разом важили 218,310.000 фунтів. В додатку до сего Червоний Хрест купував запаси поживи в тих краях, де він вів свої операції, помагаючи не лише жовнїрам, але й цивільному населеню, дїткненому війною. З нюйорського порту Червоний Хрест вислав 74.663 тони товару до слїдуючих країв: Палестини, Данії, Анґлії, Франції, Ґватемалї, Гаїті, Італії, Балкану, Польщі, Румунії, Росії, Домінїканської Републики, Швайцарії, Острова Віодженї, Греції, Сербії, Урагваю і Бельґії.

ЗВІДКИ ПОХОДИТЬ СИЛА.

Наш Детван, котрий є уважаний за найсильнійшого чоловіка поміж Славянами, каже, що сила походить від черева. Припустім, що се є троха драстичний вираз але коли розберемо його в цілости, є в тім прикладі правда. Люди під висловом „черева" думають се все, що находить ся в нутрі чоловіка, тоді і поживи. І направду єсли жолудок не дістане стільки і такої, аби міг він її перетравити і перенести до крови, котра відтак творить силу, так о силі не мож бути і мови. Жолудок і внутренности загально перетягають в себе все се, що є поживне, що є кровотворне, а се, що їм непотрібне усувають ґет. Але ані жолудок не може працювати як треба, коли йому не дасть ся чого потребує. Жолудок — се немовби й стрій механічний, не буде добре працювати, коли недасть ся йому досить товщу і олію, яких потребує до своєї праці. Тому дайте і жолудокови товщу, дайте йому сего що потребує. Тут є Босакове Лічниче Гірке Вино, признане Властями Злучених Держав за найліпший лік на жолудок. Тому незабудьте замовити собі його скоро на довшу пору. Ціни: одна фляшка $1.25, 6 фляшок $6.50, 12 фляшок $12.00. Ані одна родина неповинна бути без того вина. Адресуйте: 136

BOSAK MANUFACTURING CO.,
434 Lackawanna Ave., Scranton, Pa.

Час Радости і Веселости

скоро надійде. І ваші рідні в старім краю бажали би у веселім настрою витати Рождество Спасителя; вам треба уможливити їм се поданем грошевої помочи в відвернене нужди і смутку. Зробіть їм

Веселі Різдвяні Свята

та пішліть вашим родинам

Гроші до Старого Краю

ЧЕРЕЗ НАЙБІЛЬШИЙ ХРИСТИЯНСЬКО-СЛАВЯНСЬКИЙ СТЕЙТОВИЙ БАНК

BOSAK STATE BANK, Scranton, Pa.

ПОСИЛАЄМО ГРОШІ ДО ГАЛИЧИНИ, ПОЛЬЩІ І ВСІХ ИНШИХ ЧАСТИЙ СЬВІТА СКОРО, БЕЗПЕЧНО І ТАНО ПІСЛЯ БІЖУЧОГО КУРСУ ВИМІНИ

Невідкладайте, аби не було за пізно. Вишліть гроші як найскорше, таки сьогодни, аби ваші рідні дістали їх на час, на Свята. А як хочете мати певність, що ваші гроші дістануть ся до властивих рук, то посилайте їх завсіди через стейтовий банк:

BOSAK STATE BANK
434 Lackawanna Ave., Scranton, Pa.

ДЕПОЗИТОРІЯ ФОНДІВ ПРАВИТЕЛЬСТВА ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ, СТЕЙТУ ПЕНСИЛВЕНІЯ, ПОВІТУ ЛАКАВАНА, МІСТА СКРЕНТОН І УКРАЇНСЬКИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ.

Від 1-го падолиста до кінця свят, наш Заграничний Департамент буде отворений щоденно від 9. рано до 9. вечером, окрім неділі і сьвят.

Коли не можете прийти особисто, пришліть Ваш моні-ордер почтою, а ми полагодимо скоро Вашу справу.

ПОЗІР ВИНАХІДНИКИ

Витніть сей купон і пришліть нам разом зі своєю адресою а одержите ЩОСЬ НОВОГО І ЦІКАВОГО, що Вас буде дуже інтересувати. Адресуйте так:

AMERICAN EUROPEAN PATENT CO., Inc.,
Pacific Building, : : : : Washington, D. C.

КУПОН — S. 105—

Поважані Панове:

Подаю Вам мою адресу і прошу прислати мені безплатно Вашу лісту НОВИХ ВИНАХОДІВ, котрі можуть бути потрібні і пошукувані, як також другі цікаві інформації о патентах.

Моє імя ....

Адреса ....

„БУЛИ КОЛИСЬ ЗАПОРОЖЦІ ВМІЛИ ПАНУВАТИ"

ТАРАС ШЕВЧЕНКО.

БІЛЬШЕ ДОВІДАЄТЕСЬ З КНИЖОК, ЯКІ ВЖЕ ПРОДАЮТЬ СЯ:

Календар Січового Базару на рік 1920 .... 50 ц.
Запорожська слава (Кащенка) .... 50 ц.
Нова мапа Галичини .... 25 ц.
Календарик кишенковий на 1920 р. .... 25 ц.

ВСЕ РАЗОМ ЗА $1.20 ХТО ЗАМОВЛЯЄ СЕЙЧАС. 135-9

Наша адреса:

SICHOWY BAZAR,
31 EAST 7th STREET. NEW YORK, N. Y.

СОЛІТЕР — LAXATODES

Богато терплячих мущин, женщин і дітий є лічені на ріжні недуги без ніяких результатів, підчас коли їх дійсний клопіт лежить в черевнім хробаку зв. солітер. Явні признаки: уходять дрібні частини солітра. Другі признаки: утрата апетиту з частим відчуванем голоду, покритий язик, бите серця, болї жолудка, корчеве учутє в кишках, млоєнє, часте пльоване, нестравність, болї в крижах і членах тіла, завороти, болї голови, вичерпанє, омлїванє від порожного жолудка, звичні чорні обвідки під очима. Найзвичайнійшою ознакою присутности черевних хробаків є часте довбанє в носї, безсонність і т. п. Laxatodes безповоротно усуває солітра з внутра, а поневаж сей лік є загально уживаний в Европі, то і його досконалість не улягає ніяким сумнївам. 133c145

Се правдивий лїкар в формі цукорків, діти люблять його, і нема ніякого заходу при ужитю. Коли Ваше здоровлє є загрожене від солітра, то незанедбуйте спробувати сей славний лік Laxatodes, який продаєсь виключно через LAXAL MEDICINES COMPANY, 3366 Laxal Bldg., Pittsburgh, Penna. Ціна за коробку $2.00. Повне лїченє з 6 коробок $10.00. Податок 8 ц. від кождої коробки.

ПЕРЕСИЛКА ГРОШИЙ

до ГАЛИЧИНИ, РУСІНІЇ, ПОЛЬЩІ І ЧЕХО-СЛОВАКІЇ.

Ми висилаємо гроші до краю по найнизшім курсі. Сейчасове доручуванє.

Ми є агентами AMERICAN EXPRESS COMPANY.

ПРОДАЖА КОРАБЕЛЬНИХ КАРТ НА ВСІ ЛІНІЇ.

Ми даємо правні поради у всіх справах. Перепроваджуєсь продажи реальностий. 123—

Ми говоримо до УКРАЇНСЬКИ. Офіс отворений до 8.30 вечер.

PRAISNER & ROBAK
10 Belmont Avenue, NEWARK, N. J.

НОВА МАПА ГАЛИЧИНИ

Вже вийшла з друку нова мапа Галичини в українській мові. На ній є виразно намальовані всі міста, місточка, гори, ріки, зелїзниці і села. Такої мапи ще в Америці не було. ЦІНА ЛИШЕ 25 ЦНТ. (Принимаємо одноцентові марки). Замовляйте зараз, бо наклад невеликий. 133св43

PEOPLES SUPPLY CO., Dept. 1,
Sta. D., Box 51, New York, N. Y.

ПРИЙМАЄМО ПАКУНКИ І ПЕРЕСИЛАЄМО В ГАЛИЦЬКУ ПОЛЬЩУ.

Пересилаємо гроші до всіх частий сьвіта з повною ґваранцією через почту або телеграфічно по можливо найнизших цінах курсу. Пишіть до нас по ціни. Ваші гроші забезпечені у нас, бо ми пересилаємо через компанію, котрої капітал виносить понад $18.000.000.00 і тому заслугуємо на довірє. 28-37

TESLUK BROTHERS,
200 Broadway, New York, N. Y.
або
TESLUK BROTHERS,
1106 O'Fallon St., St. Louis, Mo.

НАДЗВИЧАЙНА ОФЕРТА.

Для ослаблених мущин.

Потребуєте післати нам лише 50 центів.

Ослаблені мущини як також нервові, зістануть радикально і раз на все вилїчені через ужите средства NOVO. Є се, можна сказати, чудове средство, яке вилїчило вже тисячі недужих мущин. Коли Ви є недужі, коли долягає Вам нервове ослабленє, коли утратили силу, коли маєте меланхолію, зимні руки і ноги, біль голови, запір, диспепсію, слабість нирок або инші недуги каналу уринного, неприємні сни, боязнь стрічатись з людьми, як се роблять другі, то зістанете уздоровлені при помочи средства NOVO. Се средство в розмірно короткім часї зробить Вас сильним, здоровим і щасливим, так що будете всилї уживати всякі приємности житя. На доказ і для переконаня Вас о сїм, що NOVO средство се дійсно здїлає, вишлемо Вам ДАРОМ таку скількість сего средства, що Вам вистане на 15 днів, наколи пришлете нам свою адресу і імя, як також 50 центів в почтових марках або ґотівкою на оплаченє почтової пересилки і опакованє. Просимо звернути увагу на се, що се не є мала пробна пачка, але комплєтний запас, вистарчаючий на 15 днів, який дуже часто вистарчає на лїченє. Оферта є важна лише на ограничений час. Напишіть до нас безпроволочно, надміняючи часопись, в якій Ви читали се оголошенє а ми вишлемо Вам сейчас згадане средство.

NOVO COMPANY. Dept. 23.
BOX 4000. PHILADELPHIA, PA.

КОЛИ ВИ НЕ МАЛИ УСПІХУ В ПРИВЕРНЕНЮ ЗДОРОВЛЯ ПРИЙДІТЬ ДО МЕНЕ

з кождою хронїчною, нервовою або скомплїкованою недугою, котра вимагає услуги специялісти. Дорога до сейчасового повороту до здоровля стоїть для Вас отворена. Моєю методою є лїчити жерело недуги і в сей спосіб дати вислїди спричинюючи постійне полїпшене в терпінях і в лїченю.

Нечиста кров, Недуги скірні, Недуги нирок, Недомаганя міхура, Простатітіс, Недуги жолудка.	Руптура і Гемороїди лїчені з добрим успіхом без операції, Ревматизм, Біль серця, Нервове обезсилене, Прищі, Біль голови.	Нервове почуте обезсиленя, Нервове лихе травлене, Нервове вичерпане, Болї в хребті, Рани в устах і на язику.

Всї другі недуги які є вислїдом тих терпінь.

Dr. WILLMARTH, специялїст,
125 EAST 34th STREET, NEW YORK, N. Y.

Години урядові: від 10. рано до 8. веч. З ВИІМКОЮ ЧЕТВЕРГІВ, КОЛИ ОФІС БУДЕ ЗАЧИНЕНИЙ ЦІЛИЙ ДЕНЬ. В неділї і сьвята від 10. до 3. пополудни.

Специяліста висше 25 лїт.

Порада даром.

Мої ціни є умірковані.

Нечиста кров і недуги скірні лїчені з добрим успіхом.--Модні встрикуваня і Серум.

81—

УКРАЇНСЬКА МУЗИЧНА І ТЕАТРАЛЬНА БІБЛІОТЕКА Г. Е. СМОЛИНСЬКОГО

Позір! В короткім часї вийдуть з друку слїдуючі партитури співу до українських представлень:

1) Катерина. Ціна .... $ 75
2) Повернув ся із Сибіру. Ціна 75
3) Жидів вихрестка. Ціна 75
4) Хмара. Ціна 1.00
5) Бувальщина. Ціна 75
6) Сатана в бочці. Ціна 75
7) Сватаня на вечерницях. Ціна .. 75
8) Дай серцю волю, заведе в неволю. Ціна 1.00
9) Циганка красавиця. Ціна .. 1.00
10) Пошились в дурні. Ціна 1.25
11) Вихрест. Ціна 1.25

Нова штука: Козацьке Сватане, на 3 дії. Ціна 25

У моїм складі находить ся богато нових музикальних і вокальних творів. Жадайте катальоґів, присилаючи марку. Адресуйте до: 130c39

E. H. SMOLEN,
53 Lenox Avenue, New York, N. Y.

МЕДИЧНЕ ЛЯБОРАТОРІЮМ СВ. МИХАЇЛА 10c—

поручає слїдуючі певні ліки:

Крем і мило до украси тїла $1.25
Средство на поріст волося $2.00
Средство на усунене волося $1.00
Средство на поріст вусів .. $1.00
Фарба на сиве волосє ... 3.00
Лїнімент на еґзему і сверблячку 2.00
Св. Михаїла бальзам на ревматизм 3.00
Пиґулки на ревматизм і біль голови 3.00
Лїнімент проти ревматизму 2.00
Бальзам на катар жолудка 2.00
„Геркулес" до додаєя Вам сил і подаця Вам лїпшого апетиту 2.00
Бальзам на біль голови і нервовість, бутелька по 2.00

Пишіть по каталоґ. — Всї листи враз з грішми адресуйте до:

ST. MICHAELS MEDICINE CO.
Dep. D. Carlstadt, N. J.

Коли би Вам сказав хтось, що в певнім місци можете найти $10.00, то чи Ви не пішли би? Тут якраз маєте нагоду, бо защадите $10 до $15 на кождім убраню або плащи купленім у нас. Коли оплачуєсь шторникам купувати у нас, то я не бачу причини задля якої Ви не мали би заощадити собі видатку, через купно впрост у нас. Робимо всїлякі убраня і плащі на замовленє. Тепер ми дістали 5,000 ярдів синього серджу, гарні сукна на верх і підшитє, з яких можемо Вам зробити убране і плащі і заощадити Вам $10 до $15. 88c—

S. LEVINE,
471 Clinton Ave. N., Rochester, N. Y.

ЗАГАЛЬНО ЗВІСНИЙ БАНКИР ГЕНРИК К. ЗАРО

ПРИНИМАЄ гроші на 4% і виплачує на кожде жадане.

ВИСИЛАЄ гроші до Старого Краю по курсі біржевім.

ПЕРЕХОВУЄ вартісні річи в огнетревалих сховниках.

ДЕПАРТАМЕНТ ШІФКАРТОВИЙ уділяє інформації в справі виїзду до старого краю або в справі спроваджeня родини зі старого краю до Америки. 115c—

Його фірма звісна всім Українцям, для котрих він зробив много добра, коли в часї війни поїхав до Европи.

Банк отворений від 8.30 рано до 8-ої вечер. В неділї від 9. рано до 1-ої в полудне.

Пишіть на адресу:

HENRY C. ZARO
39 COOPER SQ., COR. 6TH ST.
NEW YORK, N. Y.
THE ZARO BANK BUILDING.

УКРАЇНСЬКЕ, ПОЛЬСЬКЕ І ЛИТОВСЬКЕ

ПОГРЕБНИЧЕ ЗАВЕДЕНЄ

НА МІСТА ЕЛІЗАБЕТ, БАЙОН І ОКОЛИЦІ

уряджують похорони гарно і в приступних для всіх цінах. Обслуга скора і в кождім часї.

Автомобілї і керичі на весїля, хрестини і др. нагоди. 51ч—

ОФІС:
217 First St., Elizabeth, N. J.
А. ПАТРІК, менаджер.
Телеф. 3817 Elizabeth.

Секр. і касієр, посередник укр.:
В. ЛЕВЧИК,
48 Washington Av. Elizabeth, N.J.
Телеф 832-W. Elizabeth

ПАТЕНТИ БЕЗПЛАТНА КНИЖКА

Пишіть днесь по мою українську книжку з цінними інформаціями о патентах і винаходах. Пишіть а я вишлю ту книжку

БЕЗПЛАТНО

Я маю 30 ЛІТ ДОСЬВІДУ яко патентовий адвокат і кожда справа в моїх руках отримає найлїпше і найскорше залагодженє.

Пишіть днесь по українськи до свого патентового адвоката:

A. M. WILSON,
REGISTERED PATENT ATTORNEY,
310 Victor Bldg.,
WASHINGTON, D. C.

УКРАСИ СВОЄ ВОЛОСЄ.

Відсьвіжи свое волосє. Здержіть випадане волося. Усуньте порплї. Плекайте волосє, щоб росло буйно і мало полиск. Се можете осягнути, коли ужиете 136c45

DERMAFUGA.

Вона дає поріст, усуває порплї і сверблене, здержує випадане волося. Ми вишлемо Вам пробку за одержанем 10 цит. на оплату пересилки.

ARGIL SPECIALTIES CO.,
Box 37, Philadelphia, Pa.

PITTSBURGH I HAMMOND

Мущини, женщини і діти є лічені на ріжні недуги без ніяких результатів, підчас коли їх дійсний клопіт лежить в черевнім хробаку зв. солїтер.

ПРИСУТНІСТЬ ЙОГО ОБЯВЛЯЄСЬ:

Острі болї в жолудку і кишках, обложений язик, млоєне, часте пльоване, утрата апетиту з частим відчуванем голоду, бите серця, болї голови, завороти, шум в ушах, чорні обвідки під очима, омлїванє від порожного жолудка, блїдість лиця, нервовість, утрата амбіції, отяжілість членів, пригноблене і т. п.

ВИДИМІ ОБЯВИ: Уходять дрібні частини солїтра. 130св140

Наша метода проганяє солїтра протягом кількох годин без втрати часу взагалї або роботи. Терплячі зголошують ся до нас зі всїх частин Злучених Держав. Коли хочете подужати, голосїть ся сейчас.

ASSOCIATED DOCTORS,
708 PENN AVENUE,
4th Floor, PITTSBURGH, PA.
Також
155 STATE STREET,
2nd Floor, HAMMOND, IND.

ГОДИНИ: від 9-ої рано до 8-ої вечер.
Неділї: від 9. до 12. в пол.

ФАРМИ! ДОБРІ ФАРМИ!

В НЮЙОРСЬКІМ СТЕЙТІ КОЛО МІСЦЕВОСТИ РОМ.

1) Фарма, 204 акри, будинки 1-шої кляси, нові, лїс грубий, сад овочевий, 27 штук худоби, 2 конї, 100 курий, 8 безрог, машини нові до поля, зі всїм, що находить ся на сїй фармі, кромі форнїчів, що в хатї.

Ціна $10.000. вплати $5.000, решта на сплату по 200 на рік, пять процент.

2) Фарма, 110 акрів, будинки 1-шої кляси, нові, сад, грубий лїс, 2 доми, стодола, стайня, ґерач, 8 штук худоби, 4 конї, 3 безроги, стадо курий, машини до поля, зі всїм, що тільки є на сїй фармі.

Ціна $6.800, вплати $3.500, решта по 100 на рік і 5 процент.

3) Фарма 50-акрова, 41 акрів ораного поля, 9 акрів грубого лїса, дім новий на 7 кімнат, нова баня, 7 тонів сїна, 2 молоді конї, машини до поля, вирентована земля і т. д.

Ціна $3.300, вплати $1.300 і $100 на рік і 5 процент.

4) Фарма 50 акрова, 35 акрів ораного поля, 15 пасовиска з лїсом, новий дім, баня, курники, хлїви, 5 коров, 1 кінь, стадо курий, сад овочевий, 2 милї від міста, на дуже веселім місци. 135чс39

Ціна $5.000, вплати $3.000 і $100 на рік з 5 процент.

Родимці! Хто тільки має намір купити фарму правдиво, через свого чоловіка, Українця, то я маю добрі знайомі фарми продуктові кол оміста, небільше як 7 миль від міста Ром, Н. Й. Стережіть ся парцеляційних фарм, бо тут уже в Ром богато покупили фарми з тої парцеляції. Тут ся купує як звичайно у нас в старім краю, як хто купить, то там бачить доокола фарму обфенцовану дротом, а що є на фармі, то зі всїм є до продажи, кромі форнїчів, що в дома.

Пишіть або телеграфуйте до мене а я поможу вам з цїлого серця купити добрий грунт. Тут є файно і тепло.

JOHN LAWRUK,
306 SO. MADISON STREET,
ROME, N. Y.

ЗДОРОВЛЄ ВАРТА БІЛЬШЕ ЯК ГРОШІ.

Коли Ви повинні шукати поради лїкарської? Коли Ви були під опікою других лїкарів і не зістали вилїчені, або коли Ви є тепер хорі і не радились ще лїкаря, то не гайтесь навідати до мого офісу по пораду у Вашій власній мові. Не занедбуйте свого здоровля.

Др. Д. Васерман через довгі роки дав докази успішного лїченя недуг мущин, женщин і дїтий. Він огляне Вас даром і порадить Вам щиро, що є добре для Вас, без ніяких зобовязань з Вашої сторони. Зголосїть ся до його офісу а він радо скаже Вам свою опінію.

Тисячі уважані за невилїчимих зістали мною привернені до здоровля через уживане найновійших електричних апаратів, таких як Vibrator, Wall Plate, High Frequency, Static Machine і X-Ray. Я також примінюю найновійші і найлїпші ліки і средства до застрікуваня. Я осягнув найлїпші успіхи в обох хронїчних і грізних недугах крови.

УВАГА: Се оголошенє буде для Вас вартісне $2.00, коли принесете його з собою і піддасьте ся одному специяльному баданю.

ПАМЯТАЙТЕ. Поради даєсь зовсїм довірочно. Бадане даром.

Dr. WASSERMAN, 1335 ARCH STREET, PHILADELPHIA, PA.

Телефон: Spruce 1766.

Години: щодня 10—12; 2—5; 6—8. Неділї і сьвята 10—2.

В часї відвідин набудете переконаня з вдячних письм моїх пацієнтів

Др. КАУФМАН ГОВОРИТЬ ПО УКРАЇНСЬКИ

Єсли хочете совісної поради в якій небудь Вашій недузї, прийдїть до д-ра КАУФМАНА, з ним в рідній мові поговорите, він Вам скаже відразу, і пізнає ся на Вашій недузї, чи Вам лїчене що поможе.

Др. Кауфман ЛІЧИТЬ всї отсї недуги: МУЖЕСЬКІ І ЖІНОЧІ. Задуху (астму) лїчить новою машиною примінюючи електрику і помповане воздуху. ДР. КАУФМАН лїчить затроєня і неправильности крови, ревматизм, ломане костий, болї голови, завороти, болї крижий, недуги жолудка, катар легких і жолудка, нирок, міхура, паралїж, випадане волося. Лїчить всї жіночі недуги, яко АКУШЕР СПЕЦІЯЛІСТ ЛІЧИТЬ УСПІШНО ІНФЛЮЕНЦУ І ЗАПАЛЕНЄ ЛЕГКИХ.

Др. КАУФМАН 111 East 7th Street, NEW YORK

Год. офісові: що дня від 9. рано до 9. вече., в неділю від 9. рано до до 4. пополудни. — Телефон Орчард 6352.

DR. RUSSELL DETROIT, MICH.

Я хочу розмовитись особисто з кождим мущиною і кождою женщиною, терплячими на хронїчні, нервові, кровні і зложені недуги, або коли Ви терпите на жолудкові, ниркові або міхура недуги.

Коли Ви не могли найти доси пільги у Ваших терпінях і попали в зневіру і все занехали, то зголосїть ся, щоб бути безплатно огляненим і засягнути моеї опінії та поради.

Позаяк я маю 17-лїтну медичну і операційну практику в лїченю хронїчних, нервових і зложених недуг мущин і женщин, Ви осягнете користи з мого досьвіду кождого разу, коли лише мене відвідаете.

Я примінюю для Вас найновійші наукові методи лїченя, так електричні як і медичні, якими розпоряджаю.

ДЛЯ КОРИСТИЙ ТЕРПЛЯЧИХ МУЩИН І ЖЕНЩИН,

котрі терплять на Ревматизм, Болї в крижах і суставах, Утрату апетиту, Болї голови, Запір, Завороти, Катар голови, Носа і Горла.

ЧИ ВИ МАЄТЕ ЯКИЙ СУМНІВ щодо Ваших долеглївостий; чи маєте які скірні викиди, які стали упірчиві і неулеглі на вплив ліку; чи у Вас є такий нервовий стан, який незміняєсь навіть під впливом спочинку, дієт і медицини; чи Ви попадаете в щораз гірший стан? Як так, то ПОРАДЬТЕ СЯ МЕНЕ СЕЙЧАС.

Сотки операцій як у мущин так і женщин уникнено через скоре і властиве застосоване найновійших наукових метод.

Мої офіси є заосмотрені новими електричними і механїчними апаратами, які дали поміч, коли другї методи завели.

ПАМЯТАЙТЕ.—ПОРАДА і ОГЛЯДИНИ ДАРОМ. Зволїкане, недогляд і невластиве лїчене є небезпекою.

Прийдїть до мене, коли потребуєте помочи досьвідченого і у все заосмотреного СПЕЦІЯЛІСТИ.

Години принятя: від 9. до 4. попол. і від 6 до 8 вечер.

Dr. RUSSELL,

В неділї і сьвята від 10-ої до 2-гої в полудне.

176 E. Jefferson Ave., другі двері на схід від Вудвард, Detroit, Mich.

Звісний Dr. GREY Специялїст

ПОНАД 30 ЛІТ В ШТУЧНІМ ЛІЧЕНЮ ЕЛЄКТРИКОЮ

117 E. 17th St., БЛИЗЬКО UNION SQUARE New York City.

Він уже вилїчив тисячі людий і бажав би і Вас вилїчити, коли терпите на нирки або міхур, скірну недугу, ечему, пропуклину, гемороїди, фістулу, ревматизм, невральгію, нервовість, болї крижий, слабости носа, горла і жолудка, кашель, застуду. Запалене легких або всяку иншу хронїчну недугу. Коли лїкар, який лїчив Вас ще не вилїчив Вас, ідїть до добре звісного і давно основаного офісу д-ра Грея, бо він вилїчить те, чого другі не могли.

ПОРАДА ДАРОМ. — ЛІКИ $1.00.

За професійну обслугу числить низькі ціни.

Години: від 9-ої до 8-ої; в неділї від 9-ої до 3-ої.

КОЛИ ЧОЛОВІК Є ХОРИЙ

ТО ПЕРШОЮ РІЧИЮ, ЯКУ ВІН ХОЧЕ ЗНАТИ Є „ДЕ ЗНАЙТИ ДОБРОГО ЛІКАРЯ".

Коли звернете свої кроки впрост до заведеня Др. Кафмана, 607 Маркет Стріт, Філядельфія, то знайдете практичних специялістів за якими шукалисьте без страти часу і гроша на инших лїкарів

Коли його відвідаете то зауважите, що лїкар є дуже обережний в видаваню діягнози вашої слабости; то є, що він шукає докладно нащо Ви хорі. Його заведене є заосмотрене в модні і докладні апарати, так що коли потреба аналізи крови, хемічної аналізи мочи, огляненя лучами Х-рей, або що иншого, то він має під рукою для Вас. При помочи тих розслїдів докладного розслїдженя недуги мущин, неможливим є помилка.

Лїкар скаже Вам яка є умірковaна ціна за лїчене. Жаден чоловік не може відійти задля браку гроша. Кождий робітник може числити на поміч лїкаря, наколи може сплачувати йому належитість тижнево або місячно, як може, а його оплата задля його великої практики є так низька, що жаден хорий не повинен обавляти ся йти до нього. 21-33

Його Інституція має кождий найновійший апарат до огляданя хорих: Статік, Ґалванік, Дарадік і Гай Фріквенсі Електрісіти; Озоне Інгалаторіюм, Електрік Осцилляторс, і инші модерні апарати.

ВІН ЛІЧИТЬ ВСІ НЕРВОВІ, ХРОНІЧНІ І ЗАДАВНЕНІ НЕДУГИ, ЯК: СЕРЦЯ, ЖОЛУДКА, УТРОБИ, НИРОК, ПОЗНАКИ МОЧОВІ.

Прийдїть до него і станьте здоровим.

Оглядини і порада даром.

ОПЛАТА НИЗЬКА І МЕДИЦИНИ ДАЄСЬ.

Dr. CAUFFMAN, 607 MARKET STREET, PHILADELPHIA. PA.

Години від 9. рано до 6. вечер; в неділї віп 10. рано до 1. попол.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

(Оголошеня женитьби не приймаєсь).

ДО КРАЮ! Хто хоче працювати на кораблї кілька годин денно при легкім занятю, нехай зверне ть ся до: GREENWICH LABOR AGENCY, 129 Greenwich Street, New York, N. Y. 124—

Посилайте гроші своїй родинї до краю тільки через Американсько-Українське Бюро в Філядельфії. Адреса: American Ukrainian Bureau, Inc., 322 N. 8th St., Philadelphia, Pa. 118—

НА ПРОДАЖ ґросерія і бучерня між Українцями і Поляками. Бізнес вироблений. Продам за дуже тану ціну. Голоситись до: JOZEF RUDNICKY, c/o „Svoboda", 83 Grand Street, Jersey City, N. J. 34-36

ПОТРЕБУЮ ПЕКАРА, мусить бути Українець, як рівнож мусить розуміти добре свій фах. Добра платня в українській пекарни. Зголошувати ся листовно під адресою: MICHAEL SAKALO, 400 Walnut St., Newark N. J. 134-36

Пошукую в важній справі свого пасерба СТАНИСЛАВА ВЕРБІЦЬКОГО з Комарна, повіт Рудки, Галичина Хтоби про него знав або він сам, зволить зголосити ся до: JOHN POPOWITZ, 184 Heolwig Street, Detroit, Mich. 35-43

ПОШУКУЮ ЖЕНЩИНИ, якаб занялась домом і трома дїтьми. Дїти в вік і від 3-ох до 9-ть лїт. Зголоситися межи 6-ою а 8-ою годиною вечер до ELKO SOKOLUK, 626 E. 5th Street New York City. 134-39

Пошукую свого брата ЯКОВА КОЛОДРУБСЬКОГО, з села Пилипче, повіт Борщів, Гал. Перебуває десь в Злучених Державах. Хтоби о нїм знав або він сам нехай зголосить ся до: HRYCKO KOLODRUBSKY, 254 Ave. A, New York, N. Y. 36-33

Пошукую свого тїтчаника ІВАНА ДЖИБЖИНЯК, з села Волчого, повіт Турка, Галичина. Має перебувати в Клївленд, О. Є до него лист з краю. Хтоби про него знав, або він сам зволить зголосити ся до: DMYTRO LEWCZYN, 80 Ohio Street, McKees Rocks, Pa. 35-38

Пошукую свого брата ОЛЕКСУ ДЖИБЖИНЯК, з села Волчого, повіт Турка, Галичина. Хтоби про него знав або він сам, зволить зголосити ся до: FEDIO DZYBZYNIAK, Box 132, Chesswik, Pa. 36-38

Пошукую ГРИЦЯ ФАРОВИЧА, з села Волоске, повіт Долина, Галичина. Має перебувати в Дітройт, Міш. Хтоби про него знав або він сам, зволить зголосити ся до: STEPHEN KIRNICKY, 98 Summer St., North Tonawanda, N. Y. 36-38

Пошукую в важній справі свого брата, СТЕФАНА БУСУ, з села Воля Нижня, пов. Сянік, Галичина. Хтоби про него знав або він сам, зволить зголосити ся до: АННА ПРОЦАК, 42 Washington Ave., Elizabeth, N. J. 126-37

ПОШУКУЮ свого брата НИКОЛУ МАНЧУЛЕНКО, з села Митків, повіт Заставна. Хтоби про него знав або він сам, зволить в дуже важній справі зголосити ся до: W. MANCHULENKO, Box 138, Nashwank, Minn. 36-38

Пошукую свого шваґра НИКОЛУ СОРОЦЬКОГО, з села Семенів, повіт Теребовля, Галичина. Має перебувати в Стемфорт, Конн. Хтоби про него знав або він сам, зволить зголосити ся до: N. TRENDOWACKI, 2168 McDougall St., Hamtramck, Mich. 134-36

Пошукую свою вуєчну сестру МАРІЮ ШЕЛІХОВИЧ і АНАСТАЗІЮ ШИНКАРИК, обі родом з Плесковиць, повіт Тернопіль, Галичина. Хтоби про них знав, або вони самі, зволять зголосити ся до: MARY CZERNYCHIWSKA, 190 Allen St., Allentown, Pa. 135-37

Пошукую МАРІЮ ПОМОРЯНСЬКУ з Копичанець, повіт Гусятин, Галичина. Ми їхали разом до Америки. Хтоби про неї знав або вона сама, зволить зголосити ся до: MARY SAHAYDOK, 6613 Marietta St., Pittsburgh, Pa. 35-37

Де є СЕМКО КВАСНИЦЯ, з Отисикова, повіт Золочів, Галичина. Він перебував в Мікізракс, Па., де полишив дитину у свого шваґра, і виїхав подібно до Геркімер, Н. Й. Хтоби про него знав, або він сам, зволить зголосити ся до: THAM SKARADA, 6 Chamber St., McKees Rocks, Pa. 136-39

Де є ІВАН СЕРЕДИНСЬКИЙ, з Тарасівки, повіт Збараж, Галичина. Хтоби про него знав або він сам, зволить в важній справі зголосити ся до: ALEXANDER WARIAN, 903 North 6th St., Saginaw, Mich. 36-38

Де є МАРІЯ ЖИЛА, з села Любянки Низші, повіт Збараж, Галичина. Хтоби про неї знав або вона сама, зволить в важній справі зголосити ся до: DMYTRO ATAMANEC, 14 Grayling Ave., Hamtramk, Mich. 35-40

Де є мій муж ТЕОДОР ЗІЛІНСЬКИЙ, з села Козівка, повіт Бережани, Галичина. Послїдно перебував в Бетлегем, Па. Я його жена, Марія, маю замір виїхати до старого краю по Різдвяних сьвятах, тому оскільки йому на тім залежить, нехай можливо найскорше зголосить ся до: MARIA MIHOWAN, 139 Lowerett St., Boston, Mass. 36-38

Американсько-Українське Бюро в Філядельфії є одиноке українське товариство в Америці що має шифкарти до краю і з краю до Америки. Адреса: American Ukrainian Bureau, Inc., 322 N. 8th St., Philadelphia, Pa. 118—

АНДРЕЙ МЕЛЬНИК, котрий довший час мешкав під числом 56 Сусекс стр., Джерзи Сіти, Н. Дж., просить отсим своїх краянів чи не мають яких листів до него зі старого краю. Ласкаві зголошеня слати під адресою: ANDREW MELNYK, 1305 Capital Ave., Des Moines, Iowa. 36-38

ЗМІНА АДРЕСИ.

Подаю до відома интересованим, що моя теперішна адреса звучить: АНДРЕЙ СТИСЛОВСЬКИЙ 178 Cicotte Ave., Detroit, Mich. 36-38

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Страйк углекопів відкликано: конференція у Вашінґтоні; военний стан у Норт Дакоті

На поручене федерального суду в Індіянаполіс провідники углекопів відкликали страйк робітників у копальнях мягкого угля. Зроблено се тому, бо міністер справедливости проголосив страйк незаконним. Колиб юнія не була відкликала страйку, вона далаб тоді наглядний доказ, що виступає проти правительства.

Міністер праці скликав на вчера, пятницю, спільну конференцію представників углекопів і копальників до Вашінґтону, щоби довести до порозуміня. Провідники углекопів заявили, що вони поставлять конференції первісні домаганя: 60% підвишки платні, 6 годин праці денно і 5 днів праці тижнево. Від сих домагань робітники постановили не відступити. Згодить ся на них конференція — добре, а не згодить ся — провідники проголосять новий майнерський страйк, який опісля вже мусить бути законним.

Мимо того, що провідники видали розпорядженє, щоби майнери вертали до праці, сі останні в більшости случаїв не повинували ся і страйкують на власну руку. Урядове відкликанє страйку майже не змінило ситуації. На 500.000 робітників, котрі застрайкували 1-го падолиста, повернуло до праці яких 50.000, а прочі сидять спокійно дома.

Ґубернатор Фрезієр, з Норт Дакоти, де вся адміністраційна машина є в руках радикальних елементів, проголосив военний стан в стейті і перебрав копальні угля під управу і контролю стейту, бо конференція робітників і властителів копалень, яку було скликано на припорученє ґубернатора, не довела до жадного порозуміня. Довідавшись про захопленє копалень стейтом, робітники повідомили ґубернатора, що вертають до праці.

Военна прогібіція неконституційна.

Военна прогібіція, ухвалена обома палатами парляменту і заветована президентом Вілсоном, а опісля ухвалена проти президентового вета — є неконституційна, як се заявили два федеральні судії, у Род Айленд і Кентоки.

Прогібіційний закон каже, що тепер в державі не вільно продавати жадних напитків, що занимали би в собі більше ніж ½% алькоголю. Натомісць судія Бравн, у Провіденс, Род Айленд, дав дозвіл продавати в стейті пиво, яке занимає 4% алькоголю. Судія сказав: „З огляду на правдоподібність, що федеральний трибунал узнає военну прогібіцію неконституційною, годі вводити її силою тепер". — Знова судія Іванс, у Луісвіл, Кентоки, заборонив правительственним властям мішати ся до салунів та заперечати коршмарам продажу горячих напитків.

Федеральний трибунал буде розбирати прогібіцію 20. падолиста.

Найвисший суд Злучених Держав збереть ся 20. падолиста і візьме сейчас під розвагу справу военної прогібіції. Для продавців алькоголю се не велика втіха, бо федеральний трибунал з засади видає своє рішенє найскорше один місяць по вислуханю всіх арґументів за і проти. Отже децизія трибуналу наступить десь около 20. грудня, а 16. січня 1920 року входить в житє дійсна прогібіція. — Тепер у Злучених Державах є ще в 69,000.000 ґальонів горівки.

Спить вже 50 днів.

В шпитали Віллярда Паркера, в Ню Йорку, находить ся пані Дора Мінц, котра спить вже 50 днів безперервно. Многі лікарі, старі специялісти, не можуть відкрити, якого рода є ся недуга. З початку думали, що се сплячка, летарґ, однак тепер всі опрокидують свої попередні здогади. Кажуть, що се якась инша, незнана ще доси недуга. — Др. Роберт Вілсон, один з найліпших специялістів, які доглядають паню Мінц, каже, що спляча недуга наступає наслідком укушеня тропічної мухи. — Паню Мінц, яка заснула ще 7-го жовтня 1919, пробували збудити тонами скрипки, але надармо.

Злучене двох німецьких ґазет.

Дві найбільші німецькі ґазети в Ню Йорку „New Yorker Staats-Zeitung" і „New Yorker Herold", які виходили рано і пополудни, постановили злучити свої виданя в той спосіб, що „Штаатс-Цайтунґ" буде виходити рано, а „Герольд" пополудни. Доси обі ґазети вели між собою конкуренцію, ранішними і пополудневими виданями. Колиж тепер устане конкуренція, оба видавництва будуть стояти ліпше фінансово.

Нема ґазетного паперу.

Брак ґазетного паперу так дав ся вже в знаки ріжним видавцям, що скликано до Ню Йорку надзвичайну конференцію, аби нарадити ся, як запобігти недостачі. Конференція ухвалила отсі точки: 1) кожда велика ґазета має зменьшити скількість сторін; 2) всі ґазети мають піднести передплату; 3) всі ґазети мають піднести ціну на адвертайзменти. Котре видавництво не повинуєть ся сим ухвалам, не дістане паперу на ґазету. — Фабриканти паперу заявили видавцям ґазет, що в теперішних обставинах вони не можуть доставити стільки паперу, скільки його ґазети зуживають.

Де будуть допортувати Москалів?

Міністерство праці, під юрисдикцією котрого находить ся комісаріят для іміґраційних справ, держить арештованих минувшої суботи Москалів в тюрмі на острові Елліс. Арештовані, по осягненю протоколу, будуть депортовані. Заходить лише питане, де? Міністерство праці само не знає, до котрої части Росії депортувати їх, чи до большевицької чи до протибольшевицької.

Згоріли засоби для Польщі.

В нюйорській пристани вибух минувшої середи огонь на кораблі Озокі, наладованім поживою, одіжию, сукном і иншою матерією для Польщі. Товар належав до польського запомогового комітету і вартав 36.000 долярів.

ДО ВІДОМА БУВШИХ ЖОВНІРІВ В ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ.

Сеї суботи, 15. падолиста, о годині 7.30 вечер, відбудеть ся в церковній гали при ул. Ґрін і Сусекс, Джерзи Сіти, дуже важний мітинґ, на котрий просить ся прибути всіх бувших жовнірів. Буде мова про маніфестацію, яка за тиждень відбудеть ся в нашім місті, і обговорить ся инші важні справи. Хто з бувших вояків ще не належить до нашого товариства, нехай приступить в члени конечно сеї суботи. — І. Демкович, предс.; Н. Левицький, секр.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Подаєть ся до відома членам тов. „Єдність", від. 163, що місячний мітинґ відбудеть ся в суботу, 15. падолиста б. р., точно о годині 7.30 вечер, в гали т. Ю. Лашковича під числом 1013 N. 3rd St. На сей мітинґ мають явити ся всі члени, бо є дуже важні справи до полагодженя. Будеть ся приймати нових членів до товариства і до У. Н. Союза. Кождий член є обовязаний привести одного нового члена до товариства і до У. Н. Союза. Довгуючі члени мають виріввати свої вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані. — І. Хмелик, предс.; Т. Сорока, кас.; Н. Волос, секр. рек.